

Р.С. Самогій

ТИЖНЕВИК “АУДИТОРІЯ” В СУЧАСНІЙ ВИДАВНИЧІЙ ДІЯЛЬНОСТІ “ЛЬВІВСЬКОЇ ПОЛІТЕХНІКИ”

Засоби масової інформації, а особливо один із найперших їх різновидів – газети, мають величезний вплив на наш досвід та громадську думку. “І не тільки тому, що це позначається на наших поглядах у своєрідний спосіб, а й через те, що мас-медіа висупають засобами доступу до знань, від яких залежить багато видів суспільної діяльності” [2, с.428].

Вивчення сучасних засобів масової інформації займає чільне місце в українському пресознавстві. Теоретичні та методологічні проблеми журналістики як галузі масової комунікації висвітлено в роботах А. Москаленка [7], В. Іванова [4], В. Шкляра [12], О. Кузнецової [5]. Про стан вивчення української періодики йде мова в публікаціях М. Романюка [10]. Питання актуальності в пресі, можливості журналістського твору впливати на читача блискуче відображено в дослідженні В. Різуна [9]. Проведений у Книжковій палаті України тематичний контент-аналіз газетних видань опубліковано в роботі В. Ступак [11]. У статті О. Бершова [1] цікавим є ретроспективний огляд американських методик досліджень у пресі. Проблеми українських мас-медіа розглядаються в публікаціях Ю. Фінклера [13].

Багато уваги в наукових розвідках приділено вивченню історії молодіжної та студентської преси в Україні, зокрема комплексному дослідженню українських часописів Львова, у працях А. Животка, О. Росула, Ю. Ярмиш та інших науковців. Висвітлено питання молодіжної преси Галичини польськими вченими Є. Яровецьким, М. Печонкою, А. Цесліковою, А. Пільхом. Оголошено ряд змістовних доповідей на Всеукраїнських науково-теоретичних конференціях. У дисертаційній роботі М. Недопитанського [8] розглянуто теоретичні питання молодіжної преси. Але вважаємо, що недостатньо приділяється увага вивченню сучасних видань.

У нашій роботі об’єктом дослідження обрано освітній студентський тижневик “Аудиторія”, а предметом – його типологічні особливості, композиційну модель та жанрову палітру.

Засновником і видавцем газети є НУ “Львівська політехніка”. Видання навчального закладу – газета для працівників закладів освіти, наукових установ і особливо для студентства та молоді України. Газета має загальнодержавну сферу розповсюдження та періодичність – один раз на тиждень. Назва “Аудиторія,” на думку колективу редакції, віддзеркалює творчу програму тижневика, адже “на його сторінках можна знайти все від А до Я”. Газета “Аудиторія” має обсяг 20 сторінок, яскраве кольорове оформлення, багато ілюстрацій, друкується форматом А4 (цей формат характерний для багатотиражного видання, яким газета і починала свій шлях від “Радянського студента”). Ці ознаки роблять її схожою на журнал. Тираж видання – 2000 примірників. Він співвідноситься з розмірами читацької аудиторії і може змінюватися залежно від фінансових можливостей редакції та видавця.

8 жовтня 1946 р. у Львівському політехнічному інституті вийшло перше число газети під назвою “Радянський студент”. Як і всі періодичні видання того часу, газета була дзеркалом існуючої політичної системи. Але, незважаючи на ідеологічну заангажованість, вона залишалася газетою студентською, освітянською.

Минали роки, змінювалися події й студентські покоління, зростала та міцніла Політехніка, і на кожному етапі розвитку навчальний заклад супроводжувала багатотиражка, яка була справжнім літописом університетського життя, другом і порадиником молоді. Змінилися статус і формат, зріс обсяг.

3 вересня 1990 р. “Радянський студент” отримав нову назву – “Львівський політехнік”. У ці роки колектив редакції очолював дослідник історії навчального закладу, Політехніки професор Станіслав Паливода. Теми освіти, науки і студентського життя визначали обличчя тижневика.

3 вересня 1992 р. керує колективом і організовує всю роботу редакції, визначає стратегію й тематику тижневика загалом і кожного числа зокрема головний редактор Ярослава Величко. Завдяки їй видання стало чи не єдиним на правду молодіжним у регіоні. На її думку, “Аудиторія” у часі – половина мого життя і все життя – по суті” [3, с.26–27].

Кожне покоління вносить на сторінки газети щось нове і самобутнє. Студенти-архітектори, відгукнувшись на запрошення редакції, брали участь у конкурсі “Веселий олівець”, прикрашали тижневик оригінальними рисунками, розробляли емблеми рубрик, співпрацюючи художниками. У 1995 р. студентка Політех-

ніки Олена Головіна запропонувала молодіжну тему “Толока меломана”. Швидко здобула популярність власна авторська сторінка “Жовті пороги” Оксани Фітель, яка п’ять років була постійним кореспондентом тижневика. Змістовним і різноманітним робили дозвілля молоді кросворди і головоломки, авторами яких були студенти.

У вересні 1997 р. зі згоди засновника видання перереєструвалося в освітньо-науковий і студентський тижневик “Аудиторія” із загальнодержавною сферою розповсюдження. У червні 1998 р. газета перемогла в трьох турах конкурсу Фонду Євразія, здобувши два гранти на розвиток і зміцнення матеріально-технічної бази та підвищення кваліфікації працівників.

Спробуємо простежити, яким чином редакція тижневика вивчає інформаційні потреби читацької аудиторії. Газета орієнтується передусім на студентство, освітян, науковців, а також молодих людей, які хочуть здобути вищу освіту. Друкований орган прагне дати своїм читачам поживу для душі і розуму. Читач “Аудиторії” різноманітний. Газета за допомогою соціологічних опитувань, анкет, зворотного зв’язку, постійних рубрик «Запитаєте – відповідаємо», «Читацька пошта» вивчає свого читача. адже кожна її публікація повинна мати свого споживача.

На сторінках “Аудиторії” ми знаходимо багато листів від читачів з різноманітними пропозиціями. Редакція заохочує до співпраці студентів із закликом *“Гострїть пера з “Аудиторією”* і для цього створює рубрику *“Творчість наших читачів”* (Аудиторія. – 2001. – 2–8 березня)¹.

Читач “Аудиторії” з нетерпінням чекає на свіжі новини, і вони, як завжди, на часі. Він має можливість побувати на виставках з рубрикою *“Презентації”*; відвідати семінари з рубрикою *“Добрі новини”*; ознайомитися з оглядом преси в рубриках *“Цікавинки”*, *“Коротко про ...”*; порадіти спортивним успіхам однокурсників в рубриці *“Знай наших”*; віддати належну шану тим, кого не стало в рубриці *“In memoriam”*.

Редакція тижневика в постійному пошуку. З вересня 2002 р. запроваджено нову форму зворотного зв’язку – анкету “Читач – для «Аудиторії», «Аудиторія» – для читача”. Як наслідок, з’являються нові рубрики, нові теми, цікаві ідеї за пропозиціями

¹ Надалі бібліографічний опис джерела подаємо у скороченому варіанті.

читачів. Помітною є рубрика **“Ваша думка”** – своєрідне опитування у вигляді інтерв'ю на актуальні теми (2002 . – 4–10 жовтня).

Тематичний поділ матеріалів здійснюється наступним чином. Оскільки освіта є підвалиною політичного, соціального, економічного й культурного життя держави і не може розвиватися без науки – фундаменту вищої школи, провідною тематикою тижневика є освіта, розвиток науки і техніки. **“Аудиторія”** є передусім газетою студентською, освітянською. Навчальні будні, залікові та екзаменаційні сесії, наукові пошуки, студентські проблеми і дозвілля, художня самодіяльність і фізичне виховання, поруч з освітянськими, є головними темами публікацій.

Проблеми студентського життя, навчання і відпочинок висвітлюються на сторінках **“Студії”**, **“Канікули”**, **“Студмістечко”**. На шпальтах тижневика упродовж багатьох років уболівальники отримують інформацію з тематичного блоку **“Спорт”**.

Розглянемо особливості функціонального призначення тижневика. Як і всі періодичні видання свого часу, **“Аудиторія”** є відображенням життя суспільства. Водночас видання виконує пропагандистську та організаторську функції. У роки боротьби за державну незалежність України газета відображала демократичні перетворення, діяльність національно-орієнтованих сил навчального закладу, Політехніки. Яскравим прикладом був інформаційний блок **“Політика”**, який піднімав актуальні питання політичного лідерства, коментував прийняття Конституції (Львів. політехнік. 1996. 4–10 липня).

Політична орієнтація – рухома інформаційна модель дійсності. На шпальтах газети з'являється рубрика **“Суспільство і політика”**, яка торкалася інших аспектів життя. На часі стали проблема **“жінка і влада”**: (1999. 19–25 березня), і, нарешті, більш сучасний інформаційний блок **“Ти + світ”** з рубрикою **“Хочемо правди”**: (2001. 23–29 березня).

Як засіб формування особистості молодого людини, газета виконує функцію поширення надбань культури, оскільки є місцем першодруку великої кількості художніх творів, репродукцій малярства й фотомистецтва. На сторінках тижневика знаходимо багато світлин – вдалих фотоетюдів, унікальних фотопортретів, наприклад, зображення **“Соломії Крушельницької і Джакомо Пуччіні. Каїр. 1904 р.”** (1999. 26 лист. – 2 грудня). Газета пропонує читачеві мандрівки містами України й світу. Він

бачить силуети будівель і храмів Львова 30-х рр. минулого століття на естампах К. Ауера (1999. 19–25 березня) та ін.

Увазі читача пропонуються витончені назви рубрик літературної сторінки: “На Парнасі”, “Мандрівний Пегас”. Сторінка для закоханих має назву “Любисток”.

“Аудиторія” надає можливість своєму читачеві присмного і корисного проведення вільного часу, виконуючи розважальну функцію. Відтак, на сторінках молодіжного видання в межах інформаційних блоків “Перерва”, “Дозвілля” публікуються кросворди, анекдоти, тести, головоломки, конкурси, корисні поради, кулінарні рецепти, а також гумор у рубриці “Студентські жарти”.

Реклама в “Аудиторії” – важливий чинник фінансування. Рекламна функція газети полягає у популяризації видовищ, послуг, пропозицій товарів. У минулих роках читачі газети могли ознайомитися з “Телепростором”. Окремо виділяємо пропагування і рекламу різноманітних культурних акцій, як “Великодню виставку малярства у Шевченківському гаю”, “Виставку творів у Палаці мистецтв”, пропозицію нових книг, які можна придбати, запрошення до участі в художній самодіяльності.

Тижневик виконує основну функцію газети – оперативно подає актуальну, різноманітну, загальноцікаву інформацію. Отже, “Аудиторія” повноцінно виконує своє функціональне призначення – студентський тижневик можна визначити як вияв соціальної педагогіки, оскільки його сутність – у постійному впливі на свідомість читача. Тижневик “доробляє те, що можливо не зробили свого часу батьки й учителі, освічує читацькі маси, виховує їх на засадах загальнолюдських ідеалів і цінностей” [6, с.122].

Розглянемо композиційну модель газети. Автор не має на меті здійснити комплексний аналіз, а лише прагне звернути увагу на творчі знахідки колективу редакції, які вдало вирізняють газету серед інших видань. Перша сторінка тижневика виконана у журнальному варіанті або як сторінка-плакат. Характерною особливістю є яскраве ілюстрування, яке зосереджує увагу читача. Представлено різні види ілюстрацій: крупнопланові плакати, монтажі, фотопортрети, фотонатюрморти. Цікавим є шрифтове оформлення підписів. Тематично перша сторінка або анонсує одну з публікацій і є своєрідним фоторепортажем, як наприклад, “Тут писалася історія України” (2001. 16–22 лютого), або є композицією з нагоди свят: Нового Року, Пасхи і т.п.

Надзвичайно цікавим є оформлення другої сторінки “Аудиторії”: воно має певну особливість. Простежимо, як змінювалося її тематичне наповнення протягом декількох років. У 1996 р. тут переважали інформаційні матеріали з тематичним блоком “Служба інформації” і було розміщено вихідні відомості. З 1997р. змінюється назва тематичного блоку на “Події тижня” з оперативними повідомленнями і з’являється рубрика “Наш календар”. Але справжньою знахідкою було відкриття блоку “Nota bene”, своєрідного tete-a-tete з читачами; згодом з’являється і рубрика “Віч-на-віч”. У задушевних, а деколи натхненних есе, роздумах члени редакції висловлювали свої думки, враження, ставлення або те, що в кого болить. А щоб спілкування з читачем було відвертішим, вміщували свої фотографії. Завжди ці публікації йшли “на відкриття шпальги” і мали всі риси передовиці. На наш погляд ця знахідка якнайкраще увиразнювала “обличчя газети”.

Щороку навесні “Аудиторія” готує тематичний (цільовий) номер газети для вступників “Львівська політехніка запрошує на навчання”. Тут розповідається про всі спеціальності навчального закладу, даються перелік напрямів і правила прийому. Число газети багато і змістовно ілюстровано, користується великим попитом.

Традиційним є відзначення щорічного “дня народження” видання, а у жовтневому числі 2002 р. з’явилася тематична сторінка “День газети”.

Цікавим експериментом був випуск об’єднаних номерів, підготовлених редакціями “Літературного Львова” та “Аудиторії”. Уже вийшло два спільних числа, останнє у березні 2000 р. Характерним є оформлення спільного заголовка і створення єдиного макета.

Різноманітна жанрова палітра тижневика. Увазі читача пропонується втілення інформації у формі певного жанру. Майстерність авторського колективу полягає у вмінні “бачити дійсність очима жанру, оскільки зрозуміти її можна лише у зв’язку з певним способом вираження”[6, с.213]. Найрозповсюдженішим інформаційним жанром зі всіх публікацій “Аудиторії” є інтерв’ю. Важливою рисою всіх опублікованих інтерв’ю є їх злободенність, значущість питань або тем, що стали предметом бесіди. Проілюструємо цю тезу такими прикладами: на часі, коли перед абітурієнтами стоїть проблема вибору спеціальності, дру-

кується інтерв'ю-монолог, суцільна розповідь завідувача кафедри, на якій відкрито новий напрям (2001. 27 квітня – 3 травня); інтерв'ю-діалог як найпоширеніша форма публікацій викликає жвавий інтерес у читача (2001. 2–8 березня); інтерв'ю-полілог – ще один різновид публікацій (2001. 9–22 березня), де у невимушеній формі розповідається про семестр навчання за кордоном, йде безпосереднє спілкування, обговорення проблеми, що хвилює не тільки учасників, але й широке коло читачів; інтерв'ю-портрет (замальовка) показує людину, риси її характеру, думки, погляди смаки. Інтерв'ю з “Міс Львова-2001”, власне такий тип публікації (2001. 13–19 квітня).

Замітка, як найпростіший інформаційний жанр, в “Аудиторії” представлена у тематичних добірках, повідомленнях під спільними рубриками, наприклад, “Добрі новини”, “Події”. Найчастіше використовується жанр замітки-повідомлення.

Жанр репортажу присутній на сторінках “Аудиторії” практично в кожному числі. Привертають увагу важливість обраної теми, обізнаність журналіста з місцем, виявлення подробиць і деталей, активне авторське “Я” (2001. 9–22 березня). Неодмінний супутник репортажу – наявність фотоілюстрацій.

Серед аналітичних жанрів найяскравіші публікації – есе. Для есе характерні неусталений погляд на різноманітні явища життя, науки, мистецтва, вільна композиція, зміщення часово-просторових планів. Власне в такому жанрі публікували свої авторські виступи у рубриці “Віч на віч” члени редколегії: Любов Кіндратович *“Про кепський час і нас у ньому”*, Ірина Мартин *“Кому присвятити себе”*, Любов Горбенко *“Вулкан прозрінь і почуттів”*, Оксана Камінська *“Чи вміють літати білі ворони?”*. Неабияку роль відіграють образні, емоційні заголовки та небанальний початок статей, розгортання думки, хід її аргументації.

“Аудиторії” як молодіжній газеті притаманна велика кількість ілюстративного матеріалу. Найрозповсюдженішим жанром є фоторепортаж. Характерним для тижневика є використання фоторепортажу зі словесним коментарем на титульній сторінці, як своєрідний анонс наступної публікації, однієї з тем номера.

Перебуваючи на вістрі часу, видання створило web-сторінку. Тепер, зайшовши на сайт www.audytoryia.lviv.ua, можна знайти найцікавіші публікації з останніх чисел газети, а також спецвипуск з інформацією про інститути “Львівської політехніки.”

Підсумовуючи, слід підкреслити, що за останні роки редакція тижневика "Аудиторія" змінила стиль подачі матеріалів, зробила їх доступнішими й цікавішими; інформує про актуальні проблеми, явища і тенденції в молодіжному середовищі, всебічно аналізуючи їх. Активність читачького діалогу з редакцією є ознакою авторитету газети, ступенем ефективності праці її колективу. Привабливого сучасного вигляду видання набуло завдяки постійним експериментам, невтомній роботі колективу редакції, підвищенню фахового рівня працівників, творчому пошуку власного "обличчя газети".

Отже, тижневику притаманні різноманітність тематичного поділу матеріалів з чіткою внутрішньою структурою, широта програми й кола проблем, чисельність читачів та авторів, здатність публікацій задовольняти потребу поточного моменту. "Аудиторію" можна вважати зразком сучасної преси для молоді.

1. Берпів О. Американські методика наукових досліджень у сфері друкованих засобів масової інформації // Друкарство. 2001. №2. С.16–18. 2. Гіденс Е. Соціологія. К., 1999. 3. Знайомтесь: колектив редакції "Львівська політехніка" / Ред. стаття // Львівський політехнік. 1996. 18 жовтня. 4. Іванов В. Соціологія журналістики. К., 1998. 5. Кузнєцова О. Аналітичні методи в журналістиці. Львів, 1997. 6. Михайлин І.Л. Основи журналістики: Навч. посібник. Харків, 1998. 7. Москаленко А. Теорія журналістики: Підручник. К., 1998. 8. Недопитанський М. Молодіжна преса як фактор соціалізації: тенденції, проблеми, тематика (1985–1990): Автореф. дис...канд.філ.наук. К., 1992. 9. Різун В. Моделювання і технологія редакторських систем. К., 1996. 10. Романюк М. Українське пресознавство на порозі XXI ст. Львів, 2000. 11. Ступак В. Моніторинг української преси // Вісник книжкової палати України. 2001. № 4. С.4–7. 12. Українська журналістика: вчора, сьогодні, завтра / За ред. В.Шкляра. К. 1998. Вип. 3. 13. Фінклер Ю. Особливості функціонування друкованих мас-медіа в сучасному українському суспільстві: Авторефер. дис. ...канд. соціол. наук. К., 1998.